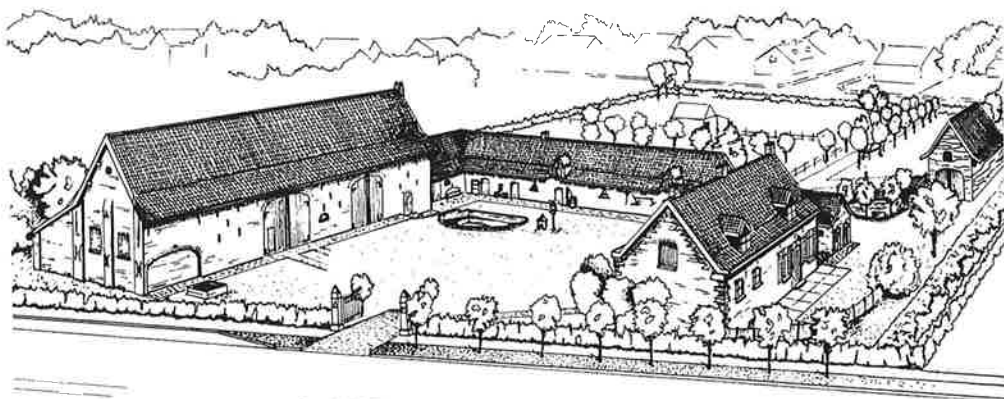

Goed Te Gorghem (Nationaal Vlasmuseum)

43

Etienne Sabbelaan 4, 8500 Kortrijk

Popp-kaart C/780-781-782-783, Gewestplan, gebied voor gemeenschapsvoorziening en openbare nutsinstellingen

Eigenaar gebouwen en grond: stad Kortrijk.

Bekende uitbaters: Jacobus De Cuypere (midden 18de eeuw), Lambelin Ludovicus (± 1790-1830), Vanhoenacker Pierre (Leonard) (1830-1868), weduwe Pierre (Leonard) Vanhoenacker en kinderen (Amelie en Gustave) (1868-1887), Vanhoenacker Gustave Adolphe (1887-1899), Beeuwsaert Charles (Louis) (1899-1900), weduwe Beeuwsaert Charles (Louis) (1900-1942), Beeuwsaert Jozef, Gerard (1942-1968), Dendauw Marc, Jozef (1968-1969), leegstaand (1969-1971), Nationaal Vlas-museum (1971-).

Historische naam: op kaarten uit de 19de en 20ste eeuw wordt de hoeve als 't Goed Hoog-Monjoie' benoemd. Na nauwkeurig onderzoek besloten we dat het niet deze hoeve betreft.

Aanvullende gegevens:

In de 'Geschiedenis der stad Kortrijk' maakt F. De Potter melding van Wlverico de Gorghem in 1272. Het is echter niet zeker dat deze man eigenaar was van één der twee zogenaamde lenen 'Gorghem' in Kortrijk-Buiten in die tijd. Deze twee lenen hadden in de 15de eeuw respectievelijk een oppervlakte van 7 bunder (± 10ha) en 108 roeden.

Zicht op het oude wagenhuis.

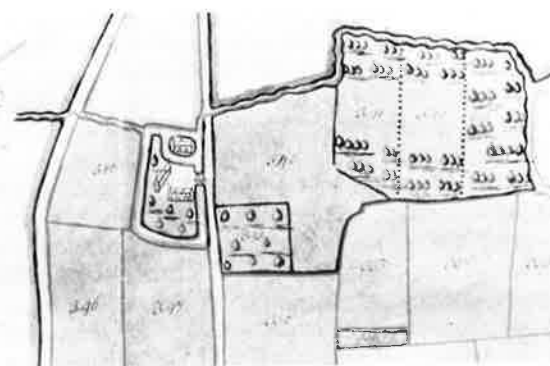

Goed te Gorchem, de stallen uit het midden van de 19de eeuw.

Het huidige vlasmuseum was de hoeve met het foncier van 7 bunder. Het andere leen Gorghem was qua gebouwen en uitgestrektheid veel kleiner en was niet voorzien van een omwalling. De geschiedenis van beide lenen is totaal verschillend. De historiek van de hoeve, die nu het Nationaal Vlasmuseum herbergt, wordt hieronder verder uitgewerkt.

De heerlijkheid te Gorghem was gehouden van het grafelijk leenhof genaamd Kasteel van Kortrijk. In 1365 was Joos van den Braemt heer van Gorghem. Willem Malfait wordt in 1420 als leenheer vermeld. Hij verliet het leen op 16 november 1430. In 1440 bezat Joos van Steeland te Gorghem. Margareta de Costere, vrouw van Geldhof van Halewijn wordt als eigenaar vermeld in 1458. Mogelijk kocht haar (eerste?) man, Joos van Steeland? (of de Corte?), het goed in 1430. Omstreeks 1470 werd Roger de Corte heer van Gorghem. Tot 1502 ging het leen van vader op zoon over met Willem, zoon van Roger, en Willem, zoon van

Goed te Gorchem in 1745, nr. 344. (R.A.K., Onze Lieve Vrouw Archief nr. 95, 1745).

Hoog-Monjoie was, volgens ons, gelegen waar nu het sportcomplex de Lange Munte zich bevindt. Oudere kaarten, waaronder deze behorend bij het landboek van Kortrijk-Buiten uit 1770 (C. Steur) en een archiefkaart van de Bouvekerke tiende uit 1745, geven de hoeve de naam Gorcum. De naam Gorcum wordt ook Gorgem, Gorgue, Gorghem geschreven. Mogelijk betekent het gracht (Gyseling, 1960, p. 415). De oudst gekende eigenaar bezat de naam van Gorghem. Misschien werd de hoeve naar hem genoemd.

Oudste vermelding: 1272, De Potter, Geschiedenis van de stad Kortrijk. Deel 1, p. 253, (1883).

Gebouwen: in U-vorm, vroeger open vierkantstype. Oudste gegevens: midden 19de eeuw, Woonhuis, stallen, schuur (waarschijnlijk midden 19de eeuw, volledig gerestaureerd in jaren zeventig), overbouwde poort (eind 18de eeuw, gesloopt bij de restauratie).

Omwalling: nu vinden we maar een klein gedeelte van de oorspronkelijke omwalling nog terug. Uit archiefmateriaal blijkt dat de hoeve voorzien was van een rechthoekige wal. Het woonhuis lag op een kleine motte, met afzonderlijke wal. Deze dubbele wal bleef ongetwijfeld tot op het einde van de 19de eeuw. Toen werd het deel dat het woonhuis van de mid-denker scheidde, gedempt. Wanneer het resterende deel werd opgevuld, kon niet achterhaald worden.

Poort van het Goed te Gorchem
in september 1962
(Foto A.G. Pauwels).

Willem de Corte. In 1483 en 1494 was Jan van Mouden de pachter. Willem diende het denombrement uit 1502 in bij de hoogbaljuw van Kortrijk. Hij was tevens heer van Hasselt en bezat het goed Monjoie en tal van achterlenen in Kortrijk-Buiten. In 1502 was Karel Duquesnoy, schildknaap, bezitter van het Goed te Gorchem.

Roger Roetaert was pachter in 1510. Rond 1542 pachtte Willem van Mouden de hoeve aan Jonkheer Jan Ruuslant, heer van Nœufville en Bossuit. Het Goed te Gorchem was toen 12 bunder (of 17 ha) groot. In 1552 was deze Willem nog steeds de pachter. Jan Ruyffault was de eigenaar.

Bijna een eeuw later, in 1634, waren Arnold en Jan Verhaege de uitbaters van de hoeve die in het bezit was van Antoinette du Chastel, dochter van de heer Van Hovardie. Het areaal bedroeg nog steeds 12 bunder of 17 ha. In de periode 1651-1656 liet Robert Declercq het Goed te Gorchem, 13 bunder groot, samen met talrijke goederen aan zijn erfgenamen na. We weten echter niet wie dat waren.

Goed te Gorchem, de schuur van het midden van de 19de eeuw,

In 1714 was Jean Baptiste Mathias de Ghellinck de heer van Gorchem. De heer had het recht een baljuw, onderbaljuw, veldwachter (prater) en een volwaardige schepenbank aan te stellen. In een denombrement van 1735 wordt dezelfde Jean Baptiste als eigenaar vermeld. Nicolas Dommick Lemennier bezat de hoeve in 1745 maar slechts voor korte tijd. In 1770 was Guiliemus Dutoit immers eigenaar en Jacobus De Cuyper pachter.

De leggers van de Popp-kaarten, uit ± 1840, geven de familie Goethals de la Vigne op als de eigenaars. Pierre Leonard Vanhoenackere was er uitbater. Hij was gehuwd met Barbe Thérèse Lambelin, dochter van Ludovicus Lambelin. Deze laatste was vermoedelijk voor Pierre Vanhoenackere de uitbater. De familie Vanhoenackere bleef tot 1899 op het Goed te Gorchem. Toen werden ze opgevolgd door Charles Louis Beeuwsaert, herkomstig van het Goed ter Meersch, Lampestraat 59 te Rollegem. Charles stierf amper één jaar na zijn aankomst op de hoeve. In 1968 huwde Marc Dendauw met Annie Beeuwsaert, kleindochter van Charles Beeuwsaert, en werd de opvolgende uitbater. Het jonge echtpaar verliet de hoeve reeds in 1969 om zich in Brakel te vestigen. Zo kwam de hoeve leeg te staan.

De stad Kortrijk, die in het bezit van het Goed te Gorchem kwam, besloot in 1971 de hoeve op te knappen en er het Nationaal Vlasmuseum onder te brengen.

ARCHIEF

- A.R.A.: - Rekenkamer 1059, f° 147^v, (1365).
- Denombrementen 1383.
- A.D.N.: - Serie B: (nr. 4007, f° 5^v (1440)), (nr. 4008, f° 3^v (1470)).
- R.A.K.: - O.S.A.K., Acten en Contracten (register 1483-1485: f° 113), (reg. 1491-1494: f° 45), (reg. 1510-1511: f° 2), (reg. 1542-1544: f° 50), (reg. 1552-1553: f° 163), (reg. 1634-1636: f° 137), (reg. 1651-1656: f° 20).
- Fonds Colens, Denombrement van 1502, 19^e-20^e-28.
- Bruine pakken nr. 6540, Denombrement van 1735.
- Onze Lieve Vrouwarchief nr. 95, (1745), nr. 344.
- Landboek Kortrijk-Buiten, nr. 677, Aanwinsten VI, 1930, (1770).

BIBLIOGRAFIE

- De Potter F., 1883, Geschiedenis der stad Kortrijk. Deel I, p. 258.
- Bonquet P., 1883, Heerlijkheid en leen in Kortrijk-Buiten, in De Leiegouw, jg. XXV, p. 365: afbeelding 3 en 4.
- Gysseling M., 1960, Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, N.-Frankrijk en West-Duitsland, 2 delen, p. 415.